

УДК 373.018.016:74

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2022.37.11662>

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Христина Яворська

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, UA–79005
khrystyna.khmil@lnu.edu.ua*

На підставі аналізу нормативно-правових документів (Закон України “Про освіту”, Державний стандарт початкової освіти, Концепція Нової української школи) та науково-педагогічних літературних джерел теоретично осмислено сутність поняття “культурна компетентність”. Уточнено сутність поняття “культурна компетентність здобувачів початкової освіти”, під яким розуміємо інтегрований комплекс знань, умінь, навичок у сфері мистецтва, особистісних якостей, способів мислення, поглядів, ідей, цінностей, що забезпечує здатність і готовність застосовувати набутий досвід, передбачає можливість творчого вираження свого “Я”, розкриття і розвиток природних здібностей, талантів через образотворче мистецтво, музику, хореографію, театральне, декоративно-прикладне та інші види мистецтва.

На основі теоретичного аналізу Державного стандарту початкової освіти, Типових освітніх програм, власного досвіду практичної роботи визначено та систематизовано шляхи формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти відповідно до змісту освітніх галузей.

Визначено мистецьку освітню галузь провідною для формування культурної компетентності учнів у закладах початкової освіти. Розкрито методи навчання на уроках мистецтва і форми позаурочної та позакласної роботи, які сприяють формуванню культурної компетентності здобувачів початкової освіти.

Зазначено, що для ефективного формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти майбутній учитель повинен володіти комплексом мистецько-педагогічних знань, умінь і навичок, необхідними професійно-педагогічними здібностями, особистими якостями тощо.

Ключові слова: культурна компетентність, здобувачі початкової освіти, формування культурної компетентності, мистецька освітня галузь, урок мистецтва, зміст навчання, методи навчання, позаурочна та позакласна робота.

Постановка проблеми. Одним з компонентів реформи Нової української школи є оновлення змісту освіти, який реалізовується на засадах компетентнісного підходу під час формування багатьох компетентностей здобувачів освіти. Однією з ключових компетентностей є культурна компетентність, яка сприяє формуванню високоморальної особистості з естетичними смаками, поглядами та ідеалами. Культурна компетентність

набуває особливого значення для становлення особистості здобувачів початкової освіти, оскільки у процесі її формування вони:

- пізнають національну культуру і мистецтво, традиції, звичаї, цінності, а також культуру та мистецтво інших країн, вчать поваги та шанобливого ставлення до них;
- знайомляться з різними видами мистецтва, жанрами, творами, вчать сприймати та аналізувати їх;
- вчать розуміти мистецтво і висловлювати свою думку та враження, які виникають у них в процесі ознайомлення, виражати себе і свої почуття за допомогою мистецтва;
- вчать творчо мислити, створювати мистецькі твори, розкривати і розвивати свої природні здібності, формувати власні мистецькі смаки тощо.

Саме тому проблема формування культурної компетентності учнів початкової школи, безперечно, є важливою. Проте питання культурної компетентності здобувачів початкової освіти, її формування у початковій школі не є достатньо вивченим, тож вважаємо актуальними наукові пошуки, присвячені дослідженню цього питання.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз досліджень з означеної проблеми засвідчує, що поняття “культурна компетентність” раніше розглядалося переважно з погляду загальнокультурної компетентності людини. Сучасного ж розуміння цей термін набув із запровадженням реформи загальної середньої освіти в Україні. З огляду на це, у нашому дослідженні беремо до уваги такі нормативно-правові документи: Закон України “Про освіту” (2017); Закон України “Про загальну середню освіту” (2020); Державний стандарт початкової освіти (2018); Концепцію Нової української школи (2016); Типові освітні програми (2019).

Проте питання культурної компетентності здобувачів початкової освіти, її формування у початковій школі не є достатньо вивченим, тож вважаємо актуальними наукові пошуки, присвячені дослідженню цього питання, зокрема:

- сутність і шляхи формування культурної компетентності здобувачів освіти з’ясували у своїх працях М. Бойченко, О. Лобова, А. Сбруєва та ін.;
- питання мистецької педагогіки, мистецької освіти, теорії та методики викладання мистецтва і мистецьких дисциплін, у тім числі у початковій школі, досліджували у своїх працях С. Коновець, О. Красовська, О. Малицька, Л. Масол, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Хижна та ін.

Мета статті – виявити та обґрунтувати особливості формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти в умовах освітнього процесу Нової української школи. Відповідно до мети, визначено такі завдання дослідження:

1. проаналізувати науково-педагогічні, нормативно-правові і навчально-методичні джерела, у яких розкривається зміст культурної компетентності здобувачів початкової освіти та шляхи її формування;
2. уточнити сутність поняття «культурна компетентність здобувачів початкової освіти»;
3. визначити зміст, форми, методи навчання та інші шляхи формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти.

Виклад основного матеріалу. Культурна компетентність здобувачів початкової освіти, яка входить до багатьох ключових компетентностей, визначених Законом України “Про освіту”, Державним стандартом початкової освіти, “передбачає залучення дітей до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтва) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості” [2].

У Концепції Нової української школи визначено «обізнаність та самовираження у сфері культури» однією з ключових компетентностей для життя, яку трактують як “здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід і почуття за допомогою мистецтва; передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших” [7, с. 12].

Науковці (О. Лобова, А. Сбруєва, М. Бойченко) визначають *культурну компетентність учнів* “як інтегроване особистісне утворення, що поєднує знання, погляди, цінності, уміння та навички у сфері національної та світової культури, спроможність сприймати, на доступному рівні аналізувати й оцінювати культурні феномени, практично застосовувати набутий досвід культурної діяльності в житті” [4, с. 269].

У нашому дослідженні під *культурною компетентністю здобувачів початкової освіти* розуміємо інтегрований комплекс знань, умінь, навичок у сфері мистецтва, особистісних якостей, способів мислення, поглядів, ідей та цінностей, що забезпечує здатність і готовність застосовувати набутий досвід, передбачає можливість творчого вираження свого “Я”, розкриття й розвиток природних здібностей, талантів через образотворче мистецтво, музику, хореографію, театральне, декоративно-прикладне та інші види мистецтва.

Розкриваючи суть формування культурної компетентності, варто зазначити, що Державним стандартом початкової освіти визначено освітні галузі, які опановують учні початкової школи в освітньому процесі. Також у документі зафіксовано, що “компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей” [2]. У Концепції Нової української школи йдеться, що “усі компетентності однаково важливі і взаємопов’язані. Кожну з них діти набувають під час

вивчення різних предметів на всіх етапах освіти” [7, с. 12]. Тобто кожна освітня галузь уможливує формування різних ключових компетентностей.

Культурна компетентність формується під час опанування мистецької освітньої галузі, а також під час вивчення інших освітніх галузей. І навпаки – мистецька освітня галузь дає змогу формувати культурну та інші компетентності. Зауважимо, що «культурна компетентність як стрижнева для мистецької освітньої галузі є інтегральною стосовно інших ключових компетентностей» [9, с. 77].

На основі аналізу Типових освітніх програм, розроблених під керівництвом О. Савченко [8; 9] та Р. Шияна [8; 10], ми систематизували шляхи формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти у процесі опанування змісту навчання різних освітніх галузей (табл. 1).

Найвагомішою освітньою галуззю для розвитку культурної компетентності здобувачів початкової освіти є мистецька. Згідно із Державним стандартом початкової освіти “метою мистецької освітньої галузі є формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини” [2].

Таблиця 1

Шляхи формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти у процесі опанування змісту освітніх галузей

Освітня галузь	Шляхи формування культурної компетентності
Мовно-літературна	<ul style="list-style-type: none"> • театралізації, драматизації, інсценізації текстів, сценки, вистави, виконання творчих завдань на основі сприймання різних творів мистецтва; • різновиди традиційного і нетрадиційного театру (драматичний, ляльковий (театр картинок, пальчиковий театр, “шкарпетковий” театр, театр рукавичок тощо), пантоміма, театр тіней, “живі” картини); • робота з різними видами медіапродукції (візуальні, аудіовізуальні, аудіальні медіа; створення простих медіапродуктів, ілюстрування медіатекстів); • робота з інформацією, перетворення вербальної інформації із суцільного тексту у візуальну, малювання/підбір ілюстрацій на основі почутого, передавання інформації графічно; • малювання, підбір ілюстрацій до художнього тексту, створення аплікацій, ліплення; • розвиток фантазії через взаємодію мистецтв тощо
Іншомовна освіта	<ul style="list-style-type: none"> • дозвілля (кольори); • малюнки/зображення як супровід до розуміння інформаційних матеріалів, текстів, розповідей, оповідань, значення слів, основного змісту прочитаного, пошуку знайомих слів;

	<ul style="list-style-type: none"> • висловлювання іноземною мовою власних почуттів, переживань і суджень; • усвідомлення цінності культури для людини і суспільства; • повага до багатства і розмаїття культур
Математична	<ul style="list-style-type: none"> • відтворення результатів лічби об'єктів, що оточують (малювання, мозаїка, створення аплікації, спів тощо); • колір, форма як ознаки об'єктів навколишнього світу; відтворення геометричних форм (вирізання, наклеювання, малювання та ін.), конструювання з пластиліну, глини, солонки тощо; • співвідношення реальних об'єктів з моделями та зображеннями, визначення знайомих геометричних фігур у малюнках; • побудова та моделювання геометричних фігур, створення конструкцій
Природнична	<ul style="list-style-type: none"> • зображення інформації про навколишній світ у вигляді малюнка; • об'єкти живої і неживої природи, їхні ознаки (колір, форма тощо); • явища природи (представлення інформації у вигляді малюнка, схеми, графіка, презентації тощо)
Технологічна	<ul style="list-style-type: none"> • приклади та характеристика виробів декоративно-ужиткового мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка тощо); • знайомство з народними умільцями свого краю, зустрічі з майстрами; • створення та оздоблення простих виробів із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва: витинанка, плетіння, вишивка, писанкарство тощо; орігамі; • приклади орнаментів декоративно-ужиткового мистецтва за регіонами України, створення орнаментів; • види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солена тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик тощо); • виробы з природних матеріалів тощо
Інформатична	<ul style="list-style-type: none"> • програми та інструменти для створення простих зображень, текстів, музики, відео, запису голосових повідомлень та пісень, їх перегляд та використання; створення малюнків за готовими та власними алгоритмами; добір кольорової гами малюнка; • аудіо- та інтерактивні книжки; • зміна значень властивостей об'єкта: колір контуру, фону, тексту, форма об'єкта; кольори і оздоблення електронних текстів; електронний дизайн
Соціальна і здоров'язбережувальна	<ul style="list-style-type: none"> • способи зняття втоми за допомогою музики (виконання фізкультурхвилинок, танцювальних рухів під музичний супровід,

вально	фізкультхвилинки-пісні, музичні паузи; підбір музики для зняття втоми, слухання музики тощо)
Громадянська та історична	<ul style="list-style-type: none"> • пам'ятки культури рідної місцевості; історичні та культурні пам'ятки рідного краю, України, світу, хто їх створив; • сучасні народні ремесла твого краю; • відомі особи культури і мистецтва України та світу з різних історичних періодів, їхній внесок у світову культуру; • культурна спадщина: споруди, твори мистецтва; толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів; • внесок кожної людини у збереження різних культур тощо

Науковці О. Лобова, А. Сбруєва, М. Бойченко визначають **формування культурної компетентності учнів початкової школи у мистецькій освіті** як “спеціально організований, цілеспрямований процес опанування дитиною знань, умінь і навичок, цінностей і досвіду культурної діяльності засобами мистецтва (у навчальній і позаурочній роботі)” [4, с. 269].

Формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти під час опанування мистецької освітньої галузі відбувається за допомогою різних видів мистецтва: образотворчого, музичного, сценічного (театр, хореографія, цирк), екранного, декоративно-прикладного мистецтва та архітектури.

На уроках мистецтва учні:

- вчать милуватися красою, різноманіттям природи рідного краю, спостерігаючи за картинами митців, слухаючи українські народні пісні чи твори композиторів, які надихають та спонукають творити самостійно;
- знайомляться із народною творчістю України, декоративно-ужитковим мистецтвом, народними танцями та музичними інструментами;
- «мандрують» та пізнають культуру і мистецтво інших національностей: народні мелодії, твори композиторів і художників, музичні інструменти народів світу, народні танці, екранне мистецтво, скульптуру, архітектуру тощо;
- вчать відтворювати і творити мистецтво самостійно, виражаючи свої враження, ідеї, досвід та почуття;
- вчать любити, розуміти, поважати культуру і мистецтво як свого народу, так й інших національностей.

На нашу думку, вищезазначене безпосередньо сприяє формуванню культурної компетентності здобувачів початкової освіти.

У процесі розвитку культурної компетентності учнів потрібно брати до уваги систему дидактичних принципів, зокрема наочності та врахування індивідуальних і вікових особливостей сприйняття мистецтва учнями початкової школи. Останній, як зазначає О. Красовська, “сприяє засвоєнню національних цінностей, загальнолюдських ідеалів та чеснот, моральних

правил, традицій та звичаїв саме через емоційно-почуттєву сферу. Вплив мистецтва викликає позитивні реакції, полегшує і прискорює засвоєння цінностей, що втілені в національній та світовій культурі” [3, с. 16].

Розвиток культурної компетентності здобувачів початкової освіти відбувається під час освітнього процесу: на уроках, ранкових зустрічах, заняттях у групі продовженого дня, позаурочній та позакласній діяльності в закладах початкової освіти, а також у закладах позашкільної освіти (мистецькі школи, гуртки, секції, клуби, культурно-освітні об’єднання).

Для ефективного формування культурної компетентності учнів на уроках мистецтва варто застосовувати різноманітні форми організування та методи навчання. Крім традиційних, потрібно використовувати також й інші типи уроків. О. Малицька зазначає, що в початковій школі можна впроваджувати “урок-бесіду, комбінований урок, урок творчого малювання, урок колективної творчості, театралізований урок, урок-екскурсію тощо” [5, с. 276]. О. Красовська виділяє “урок-роздум, урок-гру, урок-дослід, урок-школу народної творчості, урок-інтерпретацію, урок-школу дизайну, урок-конкурс, урок-подорож, урок-колективної творчої діяльності, урок-споглядання” [3, с. 59–64]. Л. Масол пропонує впроваджувати урок-гру, урок-екскурсію, урок-подорож, урок-казку, урок-дослід, урок-турнір, урок-виставу, урок-естафету, урок-панораму, урок-діалог, урок-концерт, урок-вернісаж тощо [6, с. 56].

Не менш важливим є використання методів навчання на уроках мистецтва. Поруч із основними загальнодидактичними методами (за джерелами передання й характером сприйняття інформації, за характером логіки пізнання, за характером пізнавальної діяльності тощо) можна використовувати інноваційні методи навчання. О. Малицька виділяє такі методи навчання: художнього уподібнення; поетапних відкриттів; єдності сприйняття й творчості; широких асоціацій; актуалізації особистого досвіду; індивідуальної й колективної роботи; порівнянь; засвоєння слів-понять; дослідницький; демонстрації раціональних способів виконання поставленого завдання, творчі ігри (сюжетно-рольові, драматичні, імпровізовані), ігри за правилами, ігрові ситуації, а також спостереження, вправи, бесіду, розповідь тощо [5, с. 281–286].

О. Красовська розглядає можливості використання інтерактивних методів навчання на уроках мистецтва у початковій школі та виділяє метод проєктів, мозковий штурм, колективну творчу роботу, роботу в малих групах і парах, ситуативні ігри, сюжетно-рольові ігри, навчальні ігри, інсценізації, метод інтерв’ю, мікрофон, анкети й опитування, метод арт-терапії (сугестивна та терапевтична технології), фасилітовану дискусію (метод педагогічного спілкування) [3, с. 30–33].

С. Балицька пропонує використання інтерактивних методів на уроках мистецтва відповідно до структури уроку:

- «так–ні», «асоціації, побудова асоціативного куща», «знайди зайве», «мозковий штурм», «хто скоріше», «конструктор» (робота в парах), тестові завдання з використанням сигнальних карток, вікторини (актуалізація опорних знань учнів);
- «мозковий штурм», проблемні запитання (мотивація навчальної діяльності учнів);
- робота в групах, «займи позицію», «мозковий штурм», проблемні запитання, «діалог» (для аналізу творів), «прес», технологія «словесний малюнок» (дослідницька робота), гра «експерти та доповідачі» (засвоєння нового матеріалу);
- робота в групах, робота в парах, «навчаючи–вчуся» (практична робота учнів);
- «мозковий штурм», «мікрофон», «відкритий мікрофон», «ланцюжок», «незакінчені речення» (закріплення нового матеріалу);
- «мікрофон», прийом «Рюкзак», гра «Гарячий стілець» (етап підсумувань уроку) [1].

Л. Масол зазначає, що уроки мистецтва можна проводити в різних формах (бесіда, діалог, дискусія, проект тощо). Науковиця виділяє **художньо-педагогічні технології**:

- *інтегративні* (порівняння, аналогії, емоційно-образних асоціацій);
- *ігрові* (ігри за правилами – дидактичні, інтелектуальні, пізнавальні – загадки, ребуси, кросворди, лото, вікторини, умовні подорожі та круїзи, конкурси, ярмарки, аукціони; ігри творчі – художньо-конструкторські, сюжетно-рольові (ігри-драматизації, інсценізації, театралізовані ігри, пантоміми) тощо);
- *проблемно-евристичні* (евристична бесіда, альтернативні завдання, «метод руйнування», прийом «навпаки», педагогічний малюнок, дидактичні казки);
- *інтерактивні* (фасилітація – фасилітована дискусія, метод проєктів – інформаційний, дослідницький, практично-творчий, ігровий/рольовий);
- *сугестивні та естетотерапевтичні* (методи експресивних впливів, створення емоційних ситуацій, арт-терапії; види естетотерапії: музикотерапія, арт-терапія – імаготерапія, евритмія, театротерапія/драмотерапія);
- *музейні та медіатехнології* [6, с. 74–146].

Крім уроків, як основної форми організування навчання, важливу роль у формуванні культурної компетентності здобувачів початкової освіти відіграє позаурочна та позакласна робота, яка сприяє розвитку естетичного смаку, уяви, мислення, розширення світогляду учнів, уявлень про мистецтво.

Така діяльність передбачає поглиблення і закріплення знань, умінь та навичок, набутих на уроках, можливість їх застосування на практиці, забезпечення естетичного виховання, виявлення талантів учнів, розвиток творчих здібностей та потенціалу, самостійності, інтересу до вивчення мистецтва.

На основі теоретичного аналізу можемо виокремити базові форми позаурочної та позакласної мистецької роботи здобувачів початкової освіти: гуртки, студії і клуби за видами мистецтва; конкурси, виставки; мистецькі вікторини, квести, свята, концерти, вистави, літературно-музичні композиції, ігри-драматизації, інсценізації; виховні заходи, тематичні виховні години, хвилини з мистецтвом, години спілкування з мистецтвом, години милування, демонстрації; заняття за інтересами, виконання проєктів; індивідуальна робота з учнями, які цікавляться мистецтвом; екскурсії, походи в музеї, виставки, галереї, майстерні художників чи народних майстрів, концерти, філармонії, театри, кіно.

Висновки. Дослідження дало можливість уточнити сутність поняття “культурна компетентність здобувачів початкової освіти”, на основі аналізу нормативно-правових документів, науково-педагогічних і навчально-методичних літературних джерел визначити та систематизувати шляхи формування культурної компетентності здобувачів початкової освіти відповідно до змісту освітніх галузей. Визначені методи навчання на уроках мистецтва та форми позаурочної і позакласної роботи сприяють формуванню культурної компетентності здобувачів початкової освіти.

Для розвитку культурної компетентності учнів початкової школи вчитель сам повинен володіти комплексом мистецько-педагогічних знань, умінь, навичок, необхідними професійно-педагогічними здібностями та особистими якостями тощо. Реформування Нової української школи зумовило зміни не лише змісту початкової освіти, а й, відповідно, підходів до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Тому перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні проблеми формування готовності майбутніх учителів до розвитку культурної компетентності здобувачів початкової освіти.

---

1. *Балицька С. М.* Інтерактивні методи навчання на уроках образотворчого мистецтва : метод. рекомендації URL : <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-interaktivni-metodi-navchannya-na-urokah-obrazotvorchogo-mistectva-215896.html> (дата звернення: 01.08.2022).

2. Державний стандарт початкової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87 (у редакції від 24.07.2019 р. № 688).

URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.01.2022).

3. *Красовська О. О.* Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навч. посібник. Львів : «Новий світ–2000», 2021. 292 с.

4. *Лобова О., Сбруєва А., Бойченко М.* Формування культурної компетентності школярів у процесі мистецької освіти в «Новій українській школі». Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. № 3–4 (97–98). С. 266–276. URL : <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/26.pdf> (дата звернення: 01.08.2022)

5. *Малицька О. В.* Образотворче мистецтво з методикою навчання : навч.-метод. посібник. Бердянськ, 2016. 346 с. URL : https://www.academia.edu/38388845/Образотворче_мистецтво_з_методикою_на_вчання_PDF (дата звернення 02.08.2022).

6. *Масол Л. М.* Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво». URL : https://www.geneza.ua/sites/default/files/product-images/Metodyky/Masol_Mystetstvo_Metodyka.pdf (дата звернення: 04.08.2022).

7. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Міністерство освіти і науки України, 2016. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 05.01.2022).

8. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1–2 клас; Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1–2 клас : наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1272. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf> (дата звернення: 25.07.2022).

9. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3–4 клас : наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1273. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf> (дата звернення: 26.07.2022).

10. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3–4 клас : наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1273. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf> (дата звернення: 27.07.2022).

Стаття: надійшла до редколегії 26.06.2022

доопрацьована 08.07.2022

прийнята до друку 11.07.2022

**FORMING CULTURAL COMPETENCE
OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS****Khrystyna Yavorska**

*Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA-79005
khrystyna.khnil@lnu.edu.ua*

Based on the analysis of regulatory documents (Law of Ukraine “On Education”, State Standard of Primary Education, Concept of the New Ukrainian School) and scientific and pedagogical literary sources, the essence of the concept of “cultural competence” is theoretically interpreted. The concept “cultural competence of primary education students” is clarified, which means an integrated complex of knowledge, abilities, skills in the field of art, personal qualities, ways of thinking, views, ideas, values, which ensures the ability and readiness to apply the acquired experience, provides the possibility to express oneself creatively, to discover and develop natural abilities, talents using visual arts, graphic art, sculpture, music, choreography, theater, decorative and applied arts and other forms of art.

On the basis of theoretical analysis of the State Standard of Primary Education, Standard Educational Programmes, as well as own experience of practical work, the ways of forming the cultural competence of primary education students in accordance with the content of educational fields have been determined and systematised.

The Arts education branch is determined to be the leading one for the formation of cultural competence in primary education students. Teaching methods in art lessons and forms of extracurricular work, which contribute to the formation of cultural competence of primary school students, are discussed.

It is noted that for the effective formation of cultural competence in primary education students, the future teacher must possess a range of artistic and pedagogical knowledge, abilities and skills, necessary professional and pedagogical aptitudes, personal qualities, etc.

Keywords: cultural competence, students of primary education, formation of cultural competence, Arts education branch, art lesson, content of learning, teaching methods, extracurricular work.